

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem v právní věci

žalobců: a) **M. T.**, narozen dne X,
 b) **nezletilá A. T.**, narozena dne X,
 zastoupena žalobcem a) jako zákonným zástupcem,
 oba státní příslušníci Arménské republiky,
 oba bytem X,

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**,
 se sídlem Nad Štolou 3, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2022, č. j. OAM-158/LE-LE05-ZA21-R2-2019,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2022, č. j. OAM-158/LE-LE05-ZA21-R2-2019, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobci se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhají zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný rozhodl, že se žalobcům mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. R.

2. Vydání napadeného rozhodnutí předcházelo vydání rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 3. 2020, č. j. OAM-158/LE-LE05-ZA13-2019 (dále jen „první rozhodnutí“), kterým žalovaný rovněž rozhodl, že se žalobcům mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu neuděluje. Zdejší soud první rozhodnutí rozsudkem ze dne 30. 6. 2021, č. j. 53 Az 10/2020 - 58 (dále jen „zrušující rozsudek“), zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, neboť dospěl k závěru, že skutkový stav, který vzal žalovaný za prokázaný, je v rozporu se spisem a vyžaduje podstatné doplnění. Konkrétně soud seznal, že žalovaný obstaral zprávy o situaci Jezídů [náboženské a národnostní menšiny, k níž se žalobce spolu s jeho nezletilou dcerou (žalobkyní) hlásí] v zemi původu žalobců, které jsou nedostačující pro závěr, že Jezidové nejsou v Arménské republice diskriminováni, ba naopak z nich vyplývá, že situace jezidské menšiny v zemi původu žalobců „je složitá a není jednoznačná“. Soud proto zavázal žalovaného k tomu, aby pro řádné zjištění skutkového stavu zajistil další informace. Současně soud uvedl, že za stavu takto nedostatečných skutkových zjištění nelze učinit závěr, že žalobci, kterým v zemi původu údajně hrozí nebezpečí ze strany soukromé osoby (původce pronásledování má být otec žalobcovy manželky, jejíž žaloba proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany je soudem evidována samostatně pod sp. zn. 53 Az 3/2022), měli využít všech prostředků, které jim právo země původu nabízí.
3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu žalobcům neudělil proto, že v řízení neuvedli nic, z čeho by vyplývalo, že by jakýmkoliv způsobem v zemi původu uplatňovali politická práva. Azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný žalobcům neudělil proto, že nedospěl k závěru, že by žalobci mohli v zemi původu pocítovat důvodnou obavu z pronásledování odůvodněnou některou ze skutečností uvedených v tomto ustanovení. Žalovaný uvedl, že si v návaznosti na požadavek soudu vznesený ve zrušujícím rozsudku zajistil informace ohledně postavení Jezídů v arménské společnosti, jejich možné diskriminace ze strany státních orgánů a možnosti Jezídů domáhat se před státními orgány ochrany. Z rešerše *„Jezidové: Demografie, socio-ekonomická situace, přístup státu a postavení ve společnosti“* ze dne 30. 11. 2021 (zpracované žalovaným) vyplývá, že Jezidové jsou obecně dobře integrováni do arménské společnosti a těší se náboženské svobodě. Dle dřívějších informací bylo někdy slovo „Jezíd“ v arménské společnosti užíváno s pejorativním nádechem. Ačkoliv některé zdroje v minulosti zmiňovaly jisté problémy, např. šikanu příslušníků etnických menšin během vojenské služby, šikanu jezidských dětí ve škole nebo diskriminaci ze strany místních úřadů či bezpečnostních složek, ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí ze dne 30. 9. 2021 k aktuálnímu postavení Jezídů v Arménii (dále také jen „zpráva MZV ČR“) vyplývá mj., že ze strany společnosti i státních institucí se Jezidům jak formálně, tak reálně dostává stejných práv jako Arménům a že (jak vyplynulo z rozhovoru s představitelem arménských Jezídů A. Š.) *„Arménie je v regionu k Jezidům zdaleka nejvstřícnější zemí“*. Podobně pozitivně hodnotili postavení Jezídů i další představitelé jezidské komunity, např. Ch. Ch., předseda Národního svazu Jezídů, který otevřeně mluvil o tom, že Jezidové v zemi nečelí žádné diskriminaci. Podle zprávy Rady OSN pro lidská práva v Arménii existují „malé či žádné důkazy“ o diskriminaci Jezídů a jiných menšin. K možností Jezídů obrátit se v případě potřeby na policii žalovaný odkázal opětovně na zprávu MZV ČR, z níž se podává, že tato možnost vyplývá z platné právní úpravy Arménie. Přístup k policejní ochraně a efektivita vyšetřování případů se však u Jezídů neliší. Dle A. Š. jsou případy pochybení jednotlivých policistů vůči Jezidům ze zásady prošetřovány a v případě nastalých pochybení jsou vyvozovány osobní důsledky. Š. zároveň uvedl, že se za dobu

svého působení v Národním svazu Jezídů nesetkal se zásadním institucionálním pochybením ze strany policie, které by „naznačovalo národnostní podtext“. Dle žalovaného měli tedy žalobci v případě obavy z protiprávního jednání otce manželky možnost využít právní prostředky, které jim dává země původu stejně jako kterémukoliv jinému občanu Arménie. Je nepravděpodobné, že by se policie odmítla zabývat vyhrožováním či fyzickým napadením ze strany recidivisty, který byl několikrát odsouzen, a to mj. za násilnou trestnou činnost. Dle žalovaného nelze ze skutečnosti, že policie neměla jen několik dní po ohlášení incidentu (tchán žalobce měl spolu se svými kumpány fyzicky napadnout otce žalobce a měl vyhrožovat žalobci usmrcením) výsledek vyšetřování, usuzovat, že by policie nejednala. Nebyl-li žalobce po ohlášení incidentu spokojen s prací policie, mohl využít další možnosti ochrany, které mu právní řád země původu nabízí, např. podat stížnost u nadřízeného policejního orgánu. Na závěrech formulovaných již v prvním rozhodnutí tak žalovaný nic nezměnil. Žalovaný rovněž posoudil, zda žalobci nesplňují podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Podle něj nevyšlo najevo, že by žalobcům hrozil trest smrti; ze zpráv o zemi původu navíc vyplývá, že trest smrti v zemi jejich původu ani uložit nelze. Žalobcům nehrozí ani nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Žalovaný na tomto místě opět shrnul závěry o stavu policie a uvedl, že žalobce nevyčerpal všechny možnosti, které mu právní řád země původu k ochraně jeho práv nabízí. Samotné území země původu není zasazeno ozbrojeným konfliktem. Vycestování žalobců nebude v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Žalovaný proto neshledal ani důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

4. Žalobci nesouhlasí se závěrem, že jednání, které popsali ve svých žádostech, není možné kvalifikovat jako pronásledování. Žalobci jsou v zemi původu součástí jezidské menšiny. Žalobce se svojí manželkou čelili intenzivnímu tlaku ze strany otce manželky, který jim vyhrožuje smrtí. Podle jezidských tradic je totiž ke sňatku dcery potřebný souhlas jejího otce. Otec se sňatkem své dcery nesouhlasil, dcera se za žalobce přesto provdala, a to bez otcova vědomí. Se žalobcem se přestěhovala z obce, kde bydlela, do Jerevanu, i tam je však otec a jeho „kriminální kamarádi“ našli. Mezi otcem manželky a otcem žalobce došlo k potyčce, při níž byl otec žalobce zbit do bezvědomí a měl zlomenou ruku. Incident byl hlášen policii, avšak policejní orgány na toto ohlášení nikterak nereagovaly. Žalobci tvrdí, že policie v zemi původu Jezídy považuje za nevzdělané, nevyvinuté, neplnohodnotné lidi. Žalobce s manželkou nemohli svůj problém vyřešit ani vnitřním přesídlením, protože otec manželky by je našel kdekoliv. Tento skutkový stav podle žalobců spadá pod definici pronásledování uvedenou v § 2 odst. 4 zákona o azylu [příp. čl. 9 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“)], a je tak důvodem pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobci dále poukázali na čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice, podle něž je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování to, že žadatel již byl pronásledován, ledaže existují závažné důvody se domnívat, že pronásledování se již nebude opakovat. Žalovaný uzavřel, že žalobci uváděný incident byl pouze ojedinělý a nahodilý, dle žalobců však jde o ničím nepodložená tvrzení. Žalovaný tak v rozporu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád,

ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Přijaté řešení pak není v souladu s veřejným zájmem a rozhodnutí neodpovídá okolnostem daného případu; napadené rozhodnutí tak není ani v souladu s § 2 odst. 4 správního řádu. Žalovaný nakonec nezohlednil skutečnosti hovořící ve prospěch žalobců a nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo; napadené rozhodnutí je tak v rozporu též s § 50 odst. 4 správního řádu.

5. Žalobci dále připomněli závěry zdejšího soudu uvedené ve zrušujícím rozsudku: z dostupných zpráv o zemi původu nevyplývá, že by se žalobcům v zemi původu mohlo dostat účinné ochrany, naopak jsou v těchto zprávách uvedeny zmínky o diskriminaci a marginalizaci Jezídů v různých oblastech života. Názor soudu, jenž žalovaného zavázal k tomu, aby o dostupnosti vnitřní ochrany Jezídům zjistil více informací, si však žalovaný vyložil v rozporu s § 3 správního řádu tak, že má shromáždit informace podporující jeho první (zamítavé) rozhodnutí. V podkladech pro vydání napadeného rozhodnutí chybí jakékoliv nezávislé zprávy od mezinárodních institucí či renomovaných neziskových organizací. Shromážděné zprávy (vlastní rešerše žalovaného a zpráva MZV ČR) nejsou pro zjištění skutkového stavu dostačující, zejména nesplňují kritéria transparentnosti a nestrannosti, a nejsou tedy zprávami o zemi původu ve smyslu § 23c písm. c) zákona o azylu. Žalobci se udivují nad tím, že zatímco dřívější zprávy o zemi původu pojednávaly o šikaně a diskriminaci Jezídů v různých sférách života, nově žalovaným obstarané zprávy tyto jevy již nezmiňují. Žalobci se proto domnívají, že žalovaný záměrně nepřihlédl k informacím, které svědčí v jejich prospěch. Konkrétně žalobci zmiňují trestní stíhání jezidského aktivisty S. S., který měl být v zemi původu žalobců obžalován za to, že veřejně hovořil o příkořích, jimž Jezídové v Arménské republice čelí. O perzekuci jmenovaného informovaly organizace Human Rights Watch, USDOS či rádio Svobodná Evropa. Pokud jsou v zemi původu žalobců trestně stíhány projevy naznačující diskriminaci Jezídů, pravděpodobně se tak děje ve snaze odradit kritiky od svobodného vyjadřování názorů, a možná proto nemá český zastupitelský úřad informace o tom, že by k diskriminaci Jezídů docházelo. Žalobci jsou s ohledem na výše uvedené názoru, že žalovaný nerespektoval závazný právní názor soudu a že si opětovně neobstaral dostatek relevantních zpráv o zemi původu.
6. Dále žalobci nesouhlasí se závěrem žalovaného, který považuje za nepravděpodobné, že by policie nereagovala na ohrožení osoby člověkem s bohatou kriminální minulostí. Žalobce se spolu se svojí manželkou na policii v zemi původu obrátil několikrát, policie se však případem nezabývala. Tato nečinnost byla v příčinné souvislosti s příslušností žalobce a jeho manželky k náboženské a etnické skupině Jezídů. Z judikatury NSS podle žalobců vyplývá, že pro účely posouzení dostupnosti vnitřní ochrany nepostačuje pouze shromáždění informací o existenci konkrétních prostředků ochrany zakotvených v právním řádu země původu žadatele; žalovaný proto musí zkoumat, zda jsou tyto předpisy v praxi aplikovány. Podstatná je tedy účinnost aplikace záruk zákonnosti. Ochrana, která byla žalobci a jeho manželce v zemi původu poskytnuta, nebyla dostatečná, protože násilí poté ještě více eskalovalo. Není proto adekvátní po žalobci a jeho manželce požadovat, aby incident hlásili opakovaně, neboť se obávali, že by tím na sebe pouze upozornili. Žalobci také nesouhlasí se žalovaným, že nelze usuzovat na nečinnost policejního orgánu z toho, že se žalobci a jeho manželce nedostalo odpovědi na jejich oznámení do dvou až tří týdnů po ohlášení incidentu; v případě ohrožení života totiž musí policie situaci řešit bezodkladně. Žalovaný se nemohl spokojit se zjištěním, že policie věděla o pronásledování žalobce a jeho manželky, ale měl též zkoumat, zda jim byla

poskytnuta odpovídající a dostatečná ochrana (§ 2 odst. 6 zákona o azylu). Navíc podle judikatury NSS (rozsudky ze dne 28. 2. 2007, č. j. 4 Azs 146/2006 - 100, a ze dne 9. 2. 2010, č. j. 6 Azs 74/2009 - 51), pokud menšina, jíž je žadatel o azyl příslušníkem, čelí v zemi původu diskriminaci, není možné neudělit žadateli azyl jen proto, že žadatel nepožádal o pomoc orgány veřejné moci v zemi původu. Argumentaci žalovaného považují žalobci za absurdní: žalobci a jeho manželce je kladeno za vinu, že se rozhodli rovnou vycestovat, čímž nevyčerpali možnost ochrany před pronásledováním v zemi původu. Pokud by však v zemi původu zůstali po delší dobu a teprve poté o mezinárodní ochranu požádali, žalovaný by jim to jistě vytýkal s tím, že zvolený postup svědčí o menší intenzitě pronásledování a odůvodněných obav. Žalobci dále upozorňují, že v azylových věcech postačí, že je nebezpečí pronásledování přiměřeně pravděpodobné; v případě doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu pak stačí reálné nebezpečí (rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82). Žalobci navrhli, aby soud napadené rozhodnutí zrušil.

7. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že byl vázán právním názorem soudu a že podklady pro rozhodnutí dostatečným způsobem doplnil. Žalobce se snaží shromážděné podklady relativizovat, nicméně zcela opomíjí vysvětlit, proč jsou zprávy, které žalovaný obstaral, neobjektivní či jaké konkrétní informace v nich chybí. Žalovaný zkompletoval na základě mnoha relevantních a objektivních zdrojů, mezi kterými jsou i zprávy neziskových organizací jako Transparency International, Human Rights Watch či Freedom House. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

8. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany dne 3. 3. 2019 a dne 6. 3. 2019 poskytl údaje k podané žádosti. Uvedl, že je státním příslušníkem Arménské republiky, jezidské národnosti a náboženského přesvědčení. Není členem žádné politické strany nebo organizace, nemá politické přesvědčení ani není nijak angažován. Je ženat s paní J. U., narozenou dne X, která je těhotná. Ze země původu odletěli oba dva dne 1. 3. 2019. V členském státě Evropské unie žalobce dříve nepobýval, o mezinárodní ochranu nežádal. Je zdravotně v pořádku, neléčí se, nemá žádná omezení. Svoji žádost odůvodnil tím, že „unesl“ manželku s jejím souhlasem, její otec s tím ale nesouhlasil, protože žalobce je znatelně starší než jeho žena. Otec manželky mu vyhrožoval zabitím. Ke svatbě postačil pouhý souhlas matky manželky. Nyní se žalobce otce manželky obává, aby jemu a jeho rodině něco neudělal.
9. Při pohovoru před správním orgánem dne 30. 4. 2019 žalobce uvedl, že se na situaci nic nezměnilo. V České republice si spolu s manželkou zvykli a cítí se zde v bezpečí. K otázce, proč žádá o mezinárodní ochranu, žalobce žalovanému popsal příběh, jak se seznámil se svojí manželkou a jakým komplikacím musel čelit poté, co si ji vzal. V zemi původu jezdíval žalobce ze své vesnice za kamarádem do jiné vesnice, kde poprvé spatřil svoji budoucí choť. Oslovil ji dne 8. 1. 2019 v obchodě. Snažil se s ní navázat vztah, náklonnost byla oboustranná, začali se spolu stýkat. Otec žalobcovy manželky s kriminální minulostí (čtyřikrát byl odsouzen za krádež, podvody a zabití) však byl agresivní a vznětlivý. Žalobce se s ním viděl třikrát. Naposledy s ním hovořil v lednu 2019, kdy šel požádat o ruku jeho dcery, jak to vyžaduje tamější tradice. Otec manželky však se svatbou nesouhlasil. Podle tradic jsou rodiče odpovědní za následný život svých dětí, proto se angažují do výběru partnera a sňatku. Problémy v rodině pak řeší rodiče manželů. Stává se též, že otec zabije svoji dceru jen proto, že se nechovala vzorně. Dcera musí podle tradic poslouchat své

rodiče. Přesto se žalobce s manželkou vzdor vůli jejího otce oženil, a to se souhlasem její matky, která byla sňatku na úřadě přítomna. Matku manželky posléze napadlo, že zorganizují „únos“ její dcery. Ten se uskutečnil dne 1. února. Tehdy se žalobce s manželkou přestěhoval do Jerevanu, kde žili asi týden. Žalobce zjistil, že jeho tchán byl naštvaný. Dle žalobce o této události mluvila celá vesnice a situace byla napjatá. Po týdnu se vrátil žalobce s manželkou zpět. V únoru 2019 se jednoho dne žalobce vrátil z práce a dozvěděl se, že u nich doma byl otec manželky se svými kamarády. Došlo k potyčce mezi otcem žalobce a otcem manželky a jeho kumpány. Otec žalobce byl brutálně zbit. Než útočníci odešli, měli říci, že pokud žalobce najdou, zabijí ho. Incident byl ohlášen policii. Policisté přijeli za otcem žalobce do nemocnice sepsat, co se stalo, ale byl na nich vidět jejich nezájem. Žalobce s manželkou odjeli do Jerevanu, kde pak bydleli v bytě příbuzných. S nimi odcestoval rovněž otec žalobce, báli se ho totiž v rodné vesnici nechat. Policie žalobci a jeho rodině neposkytla žádnou ochranu, ačkoliv incident hlásili rovněž v Jerevanu. Pak šli na policii ještě jednou. Tehdy jim však úřední osoby sdělily, že si mají své záležitosti řešit sami. Úřadům v zemi původu na Jezídech nezáleží. Navíc je tam velká korupce. Tehdy se žalobce rozhodl, že spolu s manželkou odcestuje. V den, kdy s manželkou odlétali (28. 2. 2019), se měl do bytu v Jerevanu dostavit otec manželky a shánět se po nich. Pak se objevil i na letišti, ale žalobci a jeho manželce se podařilo vyhnout se přímému kontaktu. Co se týče vyšetřování, policie již žalobce a jeho rodinu nekontaktovala. Od kamaráda, který se žalobci stará o dům, ví, že policisté již nepřišli. Neví, proč se incidentem policie nezabývá, jestli je snad otec manželky nemohl podplatit. Žalobce se domnívá, že by musel snad někoho zabít, aby se situací policie zabývala. Otec žalobce odcestoval do Ruska a žalobce s ním není v kontaktu.

10. Dne 31. 10. 2019 se na území České republiky narodila žalobkyně, dcera žalobce a jeho manželky. O mezinárodní ochranu žalobkyně požádal v jejím zastoupení žalobce dne 14. 11. 2019. Jako důvod žádosti uvedl, že sám žádá o mezinárodní ochranu, protože jim v zemi původu hrozí smrt.
11. Žalovaný si před vydáním napadeného rozhodnutí obstaral několik tematických zpráv o zemi původu, konkrétně:
 - vlastní rešerši ze dne 30. 11. 2021 nazvanou *Jezídové – demografie, socio-ekonomická situace, přístup státu a postavení ve společnosti*;
 - vlastní rešerši ze dne 2. 9. 2021 nazvanou *Bezpečnostní a politická situace v zemi – vybrané otázky z oblasti svobod a lidských práv*;
 - vlastní rešerši ze dne 22. 9. 2021 nazvanou *Policie – zákonná ustanovení, ochranné mechanismy, korupce, reformy*;
 - vlastní rešerši ze dne 16. 9. 2020 nazvanou *Bezpečnostní vývoj na hranicích Arménie a Ázerbájdžánu, včetně oblasti Náhorního Karabachu*;
 - vlastní rešerši ze dne 24. 11. 2020 nazvanou *Náhorní Karabach: přehled situace*;
 - vlastní rešerši ze dne 29. 3. 2021 nazvanou *Přehled údajů o zemi za rok 2020*;
 - zprávu Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 10. 9. 2020 o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti;
 - zprávu Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 30. 9. 2021 o postavení Jezídů v Arménii.

12. Ve správním spisu je založena rovněž lékařská zpráva MUDr. M. S. ze dne 27. 8. 2019, z níž vyplývá, že žalobce trpěl poruchou přizpůsobení – úzkostně depresivní reakcí a byl léčen léky.

Posouzení žaloby soudem

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 1. 3. 2022, a byla tak zachována lhůta stanovená v § 32 odst. 1 zákona o azylu), osobami k tomu oprávněnými a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.
14. Soud rozhodl o žalobě v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť s tím účastníci vyjádřili souhlas – žalovaný výslovný, žalobci implicitní (§ 51 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Dokazování soud neprováděl.
15. Soud posoudil věc po skutkové a právní stránce úplně a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) vyžaduje, aby soudy prvního stupně přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ podle skutkového a právního stavu ke dni rozhodnutí soudu. Členské státy Evropské unie byly povinny výše uvedené pravidlo transponovat do vnitrostátního právního řádu do 20. 7. 2015 (viz čl. 51 odst. 1 procedurální směrnice). Protože doposud nebyly do českého právního řádu požadavky čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice promítnuty, ačkoliv transpoziční lhůta již uplynula, má uvedený článek procedurální směrnice přímý účinek. Jelikož žádost o mezinárodní ochranu byla v této věci podána dne 3. 3. 2019, resp. dne 14. 11. 2019 v případě žalobkyně, dopadá na toto řízení, včetně řízení o žalobě proti napadenému rozhodnutí, procedurální směrnice, a ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. se tedy neužije.
16. Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
17. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
18. Podle § 2 odst. 6 věty druhé zákona o azylu se původcem pronásledování nebo vážné újmy rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou.
19. Podle § 2 odst. 5 zákona o azylu se ochranou před pronásledováním nebo vážnou újmou rozumí zejména přiměřené kroky příslušných státních orgánů, strany nebo organizace,

včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území, směřující k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy zejména zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo vážnou újmu, za předpokladu, že je taková ochrana účinná, není pouze přechodná a cizinec k ní má přístup.

20. Soud se nejprve zabýval žalobními body, jimiž žalobci zpochybňují důvody, kvůli nimž jim žalovaný nepřiznal azyl jakožto privilegovanou formu mezinárodní ochrany. V tomto směru je třeba zdůraznit, že žalovaný v novém rozhodnutí o žádosti žalobců nejen vycházel z doplněných podkladů, nýbrž rozšířil počet důvodů, pro něž nepřiznal žalobcům azyl. Žalovaný předně neshledal, že by byl naplněn kauzální nexus mezi jednáním, jehož se žalobci obávají, a taxativně stanovenými důvody v § 12 písm. b) zákona o azylu. Druhý důvod neudělení azylu spočívá v tom, že žalobci mají v zemi původu k dispozici vnitrostátní prostředky ochrany před jednáním soukromých osob, které jsou původci pronásledování. Třetí důvod tkví v tom, že žalobci mohou podle žalovaného využít možnosti vnitřního přesídlení. První rozhodnutí žalovaného o žádosti žalobců přitom bylo založeno výlučně na výše uvedeném druhém důvodu neudělení azylu, jiné důvody neudělení azylu nejsou z odůvodnění prvního rozhodnutí patrné.
21. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 - 119, vyplývá, že žadatel musí pro udělení azylu splnit kumulativně následující podmínky: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít odůvodněný strach [§ 12 písm. b) zákona o azylu]; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování [§ 12 písm. b) zákona o azylu ve spojení s § 2 odst. 4 zákona o azylu]; (4) ochrana v zemi původu selhala (§ 2 odst. 5 zákona o azylu); (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů [§ 12 písm. b) zákona o azylu]; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (§ 15 zákona o azylu). Soud doplňuje, že k rozhodnutí o neudělení azylu postačuje, že není naplněna byť jen jedna z výše uvedených podmínek. Pokud žalovaný založil závěr o neudělení azylu dle § 12 zákona o azylu na tom, že není splněno několik z těchto podmínek, lze zákonnost napadeného rozhodnutí účinně zpochybnit jen tehdy, pokud jsou v žalobě formulovány žalobní body směřující vůči všem důvodům neudělení azylu, na nichž je napadené rozhodnutí postaveno. Jinými slovy, přezkoumávané rozhodnutí žalovaného ob stojí, pokud byť jeden důvod neudělení azylu byl aplikován v souladu se zákonem nebo ani nebyl zpochybněn v žalobě. I kdyby ostatní důvody neudělení azylu byly aplikovány v rozporu se zákonem, nebylo by to důvodem zrušení napadeného rozhodnutí, neboť jeho výrok by i tak obstál (s ohledem na jeden správně aplikovaný či zcela nezpochybněný důvod neudělení azylu).
22. K prvnímu důvodu neudělení azylu žalovaný uvedl, že žalobci ve správním řízení neuvedli žádnou skutečnost, na jejímž základě by mohl dospět k závěru, že se stali v zemi původu z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu terčem adresného zájmu státních orgánů či jiných skupin nebo soukromých osob, které by byly ve své činnosti těmito státními orgány podporovány (odstavec na str. 5 a 6 napadeného rozhodnutí). Žalobci v žalobě tvrdí, že jim v případě návratu hrozí pronásledování z důvodu jejich národnosti a náboženství, přičemž se odvolávají na úvahu zdejšího soudu obsaženou ve zrušujícím rozsudku. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí není podle soudu zcela zřejmé, jak žalovaný posuzoval splnění podmínky kauzální nexu s azylově relevantními důvody. V dané věci je zřejmé, že pronásledování žalobců ze strany soukromých osob (v čele s žalobcovým tchánem), nemá žádnou souvislost s azylově relevantními důvody

pronásledování. Tchán totiž žalobci nevyhrožoval z důvodu jeho náboženství či národnosti, které mají patrně společné, nýbrž z důvodu porušení etnických tradic a zvyklostí. Osoby, které porušují etnické tradice, nelze považovat za sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Podmínku kauzálního nexu nicméně nelze hledat pouze ve vztahu k aktu pronásledování, nýbrž může být naplněna ve vztahu k neposkytnutí vnitrostátní ochrany ze strany orgánů státu před pronásledováním soukromými osobami. Je totiž zapotřebí vykládat ji ve smyslu čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice, podle něž musí existovat souvislost mezi azylově relevantními důvody a pronásledováním nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním. Žalobci přitom tvrdili, že jejich národnost a náboženství je důvodem, pro něž jim státní orgány země původu neposkytly (neposkytnou) ochranu před pronásledováním ze strany soukromých osob. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí není zřejmé, zda žalovaný vyložil podmínku kauzálního nexu správně (eurokonformně), tedy v souladu s čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice. Jelikož žalovaný učinil závěr, že žalobci mají přístup k účinné ochraně v zemi původu, logicky se již nezabýval tím, zda neexistuje kauzální nexus mezi azylově relevantními důvody a odepřením ochrany.

23. Z výše uvedeného vyplývá, že soud nemůže učinit závěr ohledně naplnění prvního důvodu neudělení azylu, aniž by posoudil splnění podmínek pro aplikaci důvodu druhého (tedy dostupnost účinné vnitrostátní ochrany, z které nejsou žalobci vyloučeni z důvodu své národnosti či náboženství).
24. Soud tedy přistoupil k posouzení žalobních bodů směřujících proti druhému důvodu neudělení azylu, jímž je dostupnost účinné vnitrostátní ochrany před jednáním soukromých osob. Žalobci uvedli jako původce pronásledování tchána žalobce, tedy osobu soukromou. Soukromou osobu lze považovat za původce pronásledování, pokud je prokázáno, že stát není schopen nebo ochoten poskytnout ochranu před pronásledováním, a to ochranu účinnou a nikoliv pouze dočasnou. Má se zpravidla za to, že ochrana před pronásledováním je poskytována, pokud stát učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, k níž má žadatel přístup (čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice). Tímto druhým důvodem neudělení azylu se soud zabýval ve zrušujícím rozsudku a ve vztahu k němu žalovanému uložil doplnit skutkový stav opatřením dalších zpráv o zemi původu.
25. Žalobci namítají, že se žalovaný dostatečně nevěnoval situaci Jezídů v jejich zemi původu a že nedostal požadavku zdejšího soudu, který žalovaného ve zrušujícím rozsudku zavázal k tomu, aby si o situaci jezidské menšiny v zemi původu obstaral důvěryhodné, vyvážené, transparentní a aktuální zprávy ověřené z různých zdrojů. Dle žalobců žalovaný ani napodruhé nezajistil dostatečné podklady pro vydání rozhodnutí a záměrně shromáždil pouze takové informace, které svědčí v neprospěch žalobců, ačkoliv i ve veřejně dostupných zdrojích lze dohledat např. informace o perzekuci předsedy nevládní organizace Jezidské centrum pro lidská práva S. S., který čelí trestnímu obvinění za to, že otevřeně hovořil o diskriminaci Jezídů v Arménii. Žalobci trvají na tom, že Jezidové nejsou v Arménii považováni za plnohodnotné lidi a že se značně liší přístup policejních orgánů v závislosti na tom, oznámí-li jim protiprávní jednání „běžný“ Armén, a oznámí-li ho Jezid. Právě oznámení žalobce a jeho manželky o tom, že jim hrozí bezprostřední nebezpečí ze strany soukromé osoby, bylo policejními orgány dle názoru žalobců evidentně ignorováno, proč se rozhodli ze své vlasti vycestovat.

26. Napadené rozhodnutí je založeno na úvaze, že žalobce a jeho manželka před odchodem ze země původu nevyčerpal všechny dostupné vnitrostátní prostředky ochrany před výhrůzkami ze strany soukromých osob, a nelze tedy dovodit odpovědnost státu za odůvodněné obavy žalobce z pronásledování ze strany soukromých osob. Je nicméně třeba zdůraznit, že po žadateli lze požadovat vyčerpání všech dostupných vnitrostátních prostředků ochrany pouze tehdy, jsou-li pro něj dostupné a účinné. Žalobce a jeho manželka vysvětlovali, proč nevyčkávali delší čas na reakci policie, tím, že jakožto příslušníci menšiny nemají přístup k účinné ochraně. Bylo tedy povinností žalovaného, pokud chtěl žalobcům vytýkat, že nevyužila všech dostupných vnitrostátních prostředků ochrany, aby pomocí zpráv o zemi původu prokázal, že osoby v postavení žalobců mají přístup k takovým prostředkům a že se jedná o prostředky účinné (viz rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101).
27. Co se týče rozdělení břemena tvrzení a břemena důkazního mezi žadatele a žalovaného v řízení o udělení mezinárodní ochrany, vyplývá z judikatury NSS, že břemeno tvrzení tíží žalobce, kteří měli uvést důvody, které je možné pod § 12 zákona o azylu podřadit (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63). Břemeno důkazní je pak rozloženo mezi žalobce a žalovaného. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k dané žádosti maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, které je podporují. Uvede-li žadatel skutečnosti, jež by mohly nasvědčovat závěru, že opustil zemi původu pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, je povinností žalovaného vést zjišťování skutkového stavu takovým způsobem, aby byly odstraněny nejasnosti o žadatelových skutečných důvodech odchodu ze země původu (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 8. 2005, č. j. 4 Azs 467/2004 - 89, č. 1095/2007 Sb. NSS). Žalovaný tak nese odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58). Za tímto účelem je žalovaný povinen si zajistit zprávy o zemi původu, které musí být důvěryhodné, vyvážené, ověřené z různých zdrojů, transparentní a aktuální. Zároveň se musí týkat otázek, které jsou v té které věci důležité pro posouzení případu (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, č. 1825/2009 Sb. NSS).
28. Z právě uvedeného tak vyplývá, že žalobci byli povinni v řízení uvést tvrzení, z nichž vyplývají azylově relevantní důvody. Přinejmenším co do otázky diskriminace Jezídů v zemi původu této své povinnosti dostali, když popsali svůj kontakt s policií a obecně uvedli situaci této skupiny. Žalovaný byl proto povinen zajistit dostatečné podklady pro zjištění situace v zemi původu, a to bez ohledu na to, zda podporují verzi žalobců, nebo ji vyvracejí.
29. Ve zrušujícím rozsudku zdejší soud zhodnotil, že žalovaný zajistil zprávy, které se týkaly mj. situace jezídké menšiny v Arménii, a že čerpal z aktuálních informací a důvěryhodných zahraničních zdrojů. Dospěl však současně k závěru, že tyto zprávy nemohou poskytnout ucelený obraz o situaci této menšiny v zemi původu žalobců, a nepředstavují tak dostatečný podklad pro závěr, že Jezídové v Arménii nejsou diskriminováni. Ze zpráv, které žalovaný před vydáním prvního rozhodnutí obstaral, se totiž naopak podávaly informace o šikaně jezídkých dětí ve školách, šikaně příslušníků etnických menšin během vojenské služby či diskriminaci Jezídů ze strany místních úřadů a bezpečnostních složek. Ve zprávě o bezpečnostních složkách země původu pak byla uvedena mj. informace, že arménská policie kvůli statistikám odkládá složité případy a mnohdy záleží na tom, *mezi kým prověřovaný incident vznikl*, což korespondovalo

s výpověďmi žalobců stran postavení jezídké menšiny v arménské společnosti a vztahu bezpečnostních složek na lokální úrovni k ní. Za stavu, kdy žalovaný přesvědčivým způsobem nepodložil, že se žalobci mohou spoléhat na efektivní ochranu ze strany státní moci v zemi původu, byl dle soudu předčasný závěr, že je po žalobcích skutečně možné spravedlivě požadovat, aby vyčkávali na další postup arménské policie, jíž bylo oznámeno pronásledování žalobce a jeho manželky soukromou osobou. Vnitrostátní ochranu je totiž zapotřebí považovat za nedostatečnou, pokud stát není schopen nebo ochoten ochranu poskytnout. Soud tedy musí nyní posoudit, zda žalovaný napodruhé obstaral relevantní zprávy o zemi původu, z nichž se podávají informace dostačující pro učinění závěru, že arménské státní orgány jsou schopny zajistit žalobcům dostatečnou ochranu před pronásledováním ze strany soukromé osoby, byť pochází z téže etnické a náboženské komunity a je rodinným příslušníkem osob, jimž vyhrožuje, a že měl žalobce se svojí manželkou v zemi původu vyčkat výsledku vyšetřování ohlášeného incidentu.

30. Po vydání zrušujícího rozsudku a vrácení věci soudem žalovanému učinil žalovaný přípisem ze dne 14. 9. 2021 několik dotazů na Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Žalovaný se tázal, jaká je situace Jezídů v Arménii a zda jsou Jezídkové vystaveni diskriminaci ze strany státních orgánů; zda mají Jezídkové reálnou možnost ohlásit policii trestnou činnost a jaká je v takovém případě efektivita policejního vyšetřování; zda mají Jezídkové možnost podat na policii stížnost, jsou-li policejní orgány nečinné či dopouštějí-li se pochybení, a zda jsou podané stížnosti účinně prošetřovány. Odpovědi obsažené ve zprávě Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 30. 9. 2021 byly žalovaným promítnuty do odůvodnění napadeného rozhodnutí, které soud rekapituloval výše pod bodem 3 rozsudku. Dle zprávy MZV ČR tedy Jezídkové v zemi původu žalobců diskriminaci nečelí a ze strany státních institucí se jim dostává stejných práv jako Arménům. V přístupu k policejní ochraně a v chování bezpečnostních složek „nejsou *a priori* rozdíly“. MZV ČR se přitom odvolávalo rovněž na slova „předního představitele arménských Jezídů“ A. Š., jenž měl uvést, že „Arménie je v regionu k Jezídkům zdaleka nejvstřícnější zemí“. Žalovaný též vycházel z vlastní aktualizované rešerše ze dne 30. 11. 2021 *Jezídkové – demografie, socio-ekonomická situace, přístup státu a postavení ve společnosti*, v níž je nově odkazováno na slova předsedy Národního svazu Jezídů Ch., který měl veřejně hovořit o neexistenci diskriminace jezídké menšiny v Arménii.
31. Byť žalovaný napodruhé své rozhodnutí podložil vícero informacemi o zemi původu žalobců, a zejména o postavení jezídké komunity v Arménii, ani nyní se soud nedomnívá, že shromážděné informace postačují pro závěr o nesplnění podmínek pro udělení azylu žalobcům pro obavy z údajného pronásledování. Argumentují-li žalobci v žalobě, že zprávu MZV ČR, jejíž obsah byl zakomponován do odůvodnění napadeného rozhodnutí (přičemž především v tomto ohledu se napadené rozhodnutí liší od prvního rozhodnutí žalovaného, soudem zrušeného), nelze „stavět na roveň zprávám o zemi původu zpracovávanými podle jasné metodiky s pomocí ověřovaných transparentně uvedených zdrojů“, soud se s tímto názorem v zásadě ztotožňuje. Zprávy od zastupitelských úřadů a konzulátů sice nepochybně jistou relevanci mohou mít, avšak učinil-li žalovaný v napadeném rozhodnutí závěr o tom, že se žalobcům dostane efektivní ochrany před pronásledováním v zemi původu toliko na základě neozdrojované zprávy MZV ČR a na základě údajného výroku předsedy Národního svazu Jezídů Ch. o neexistenci diskriminace Jezídů v Arménii, má jej soud za unáhlený.

32. Na tomto místě soud opětovně připomíná závěry shora již uvedeného (a žalobci v žalobě citovaného) rozsudku NSS ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, č. 1825/2009 Sb. NSS, z něhož se podává, že informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné. Právě s ohledem na tuto judikaturu zavázal soud žalovaného, aby si k situaci jezídké menšiny v zemi původu žalobců zajistil „*důvěryhodné, vyvážené, transparentní a aktuální zprávy ověřené z různých zdrojů*“. Tomuto požadavku však žalovaný nedostál. Podklady, které zajistil, uvedené podmínky – stran otázky postavení jezídké komunity v Arménii a stran možnosti přístupu této menšiny k policejní ochraně – samy o sobě nesplňují.
33. Zásadním nedostatkem zprávy MZV ČR je, že v ní zcela absentuje popis použité metodologie. Ve zprávě jsou předkládány závěry o postavení Jezídů v Arménii, aniž by bylo zřejmé, z čeho autor zprávy (tedy Ministerstvo zahraničních věcí České republiky prostřednictvím Velvyslanectví České republiky v Jerevanu) své poznatky čerpá. Ze zprávy lze zjistit pouze to, že česká konzulka hovořila s předsedou Národního svazu Jezídů A. Š. Ze zprávy nicméně nelze zjistit, zda všechny v ní uvedené informace byly sděleny autorovi zprávy panem Š., popř. co vše uvedený reprezentant Jezídů přesně uvedl. Ve zprávě je odkazováno na pana Š. pouze ve vztahu k floskulím a obecným sdělením. Lze se domnívat, že autor zprávy čerpal i z dalších poznatků, které získali pracovníci velvyslanectví při svém pobytu v této zemi, a informací z místních zdrojů (žurnalistických sdělení, oficiálních zpráv státních orgánů a nevládních organizací apod.). Odkazy na zdroje však ve zprávě zcela absentují, informace v ní obsažené tedy nejsou ověřitelné (dohledatelné). Zásadním způsobem je zpochybněna i vyváženost této zprávy, neboť ačkoliv je prezentována tak, že vychází z informací poskytnutých představiteli jezídké komunity, nijak se nevypořádává s vyjádřeními jiných představitelů této komunity. Např. S. S., ředitel Jezídkého centra pro lidská práva v Arménii, byl v době zpracování zprávy trestně stíhán kvůli obsahu rozhovoru, který poskytl a v němž měl vyjádřit připomínky k tvrzení, že Jezídi nejsou ve společnosti nijak diskriminováni. K vyváženosti zprávy by jistě přispělo, pokud by v ní její autor zachytil podstatu těchto výhrad pana S., které byly veřejně prezentovány.
34. Kromě naprosté neověřitelnosti a nevyváženosti obsahu zprávy MZV ČR je zapotřebí jí vytknout i obsahovou neurčitost. Odkazuje-li Ministerstvo zahraničních věcí ČR na slova představitele Jezídů A. Š., uvádí soud, že ani z jeho slov přesvědčivým způsobem nevyplývá, že se Jezídům v Arménii dostává ochrany srovnatelné se zbylou arménskou populací. Ve světle veřejně známých informací o nepříznivém postavení Jezídů na Blízkém Východě, zejména pak v kontextu nedávné genocidy Jezídů v Iráku, totiž výrok, že Arménie je v regionu k Jezídům zdaleka nejvstřícnější zemí, nutně nevypovídá o tom, že se Jezídkové v Arménii těší stejným právům a že orgány státní moci k tomuto etniku přistupují bez jakékoliv diskriminace. Ani výrok, že mezi Armény a Jezídky nejsou v přístupu k policejní ochraně *a priori* rozdíly, dle názoru soudu nevyznívá zcela jednoznačně. Tvrzení, že případy pochybení jednotlivých policistů vůči Jezídům jsou prošetřovány a v případě potvrzení jsou vyvozeny osobní důsledky, není jednoznačné z toho hlediska, zda se vztahuje i na případy, kdy je Jezídům odepřena policejní ochrana, nebo na případy, kdy policie neoprávněně zakročí vůči Jezídkovi jakožto podezřelému. Není z něj ani zřejmé, zda je policie ochotna řešit i spory mezi dvěma členy jezídké komunity. Těmto obsahovým nejednoznačnostem by bylo možné předejít, pokud by zpráva obsahovala ucelený popis rozhovoru konzulky s panem Š., čemuž tak však není. Zpráva je tak založena na interpretaci jednotlivých sdělení pana Š., která mohou být

vytržena z kontextu (vzhledem k absenci kontextu nelze toto ověřit). Není zřejmé, proč nebyl pan Š. dotazován i na výskyt vražd ze cti v komunitě Jezídů, což byla jedna z otázek položených žalovaným zpracovateli zprávy, na kterou velvyslanectví odpovědělo, že k ní nemá žádné poznatky.

35. Další zpráva, na kterou žalovaný hojně odkazuje, byla zpracována Ministerstvem vnitra České republiky (*Jezídové – demografie, socio-ekonomická situace, přístup státu a postavení ve společnosti*), tedy orgánem, jenž rozhoduje o žádostech o udělení mezinárodní ochrany. Tato zpráva má podobu kompilátu, kdy jsou citována či parafrázována tvrzení obsažená v jiných zprávách o zemi původu. Jednotlivá tvrzení jsou sice opatřena odkazy na zdroj, což však nic nemění na tom, že tato metoda kompilátu se nejeví jako vhodná, neboť již z povahy věci může vést k dezinterpretaci informací obsažených v citovaných zprávách v důsledku jejich vytržení z kontextu či nevýstižného parafrázování. Tato metoda může být rovněž spojena se selekcí informací prezentovaných v této rešerši. Nejvyšší správní soud potvrdil, že takto zpracované zprávy o zemi původu mají značně problematickou důkazní hodnotu (viz rozsudek ze dne 24. 11. 2020, č. j. 4 Azs 175/2020 - 49). Konkrétně zpráva Ministerstva vnitra použitá v dané věci připouští, že v minulosti existovaly informace o nerovném postavení Jezídů v Arménii, nicméně v současnosti tomu tak prý již není, což má vyplývat z výše uvedené zprávy MZV ČR. Vzhledem k nedostatkům, které soud vytkl zprávě MZV ČR, je zřejmé, že ji nelze užívat jako podklad, jenž by byl schopen doložit změnu v postavení jezidské komunity. Tento kompilát zpracovaný na základě rešerše žalovaným tak může sloužit nanejvýš jako základní vstup do dané problematiky, nikoliv však jako stěžejní podklad, na němž by mělo být založeno napadené rozhodnutí.
36. Opodstatněnost pochyb, zda žalovaným shromážděné zprávy o zemi původu jsou objektivní, potvrzuje zpráva Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických o dodržování lidských práv v Arménii za rok 2021 dostupná na <https://www.ecoi.net/en/document/2071159.html>, která sice byla publikována až po vydání napadeného rozhodnutí, týká se však časového období, které je rozhodné i pro nyní posuzovanou věc. Ve zprávě je obsažena informace o perzekuci jezidského aktivisty Sashika S. (o němž žalobci hovoří v žalobě), ale rovněž to, že právo je v Arménii vymáháno rozdílně v závislosti na národnosti dotčených osob. Dále se v ní uvádí, že úřady na jedné straně vyšetřily více než sto trestných činů souvisejících s údajným násilím nebo obtěžováním ze strany Ázerbájdžánců vůči Arménům, avšak na straně druhé se orgány státní moci nezabývaly obviněními z porušování lidských práv vůči Jezídům. Tyto informace tedy do značné míry odporují těm, které jsou obsaženy ve zprávě MZV ČR a kompilátu Ministerstva vnitra.
37. Žalovaný dále vyšel ze své vlastní zprávy *Policie – zákonná ustanovení, ochranné mechanismy, korupce, reformy*. Ta popisuje závažné systémové nedostatky ve fungování policie, k nimž docházelo v minulosti a jejichž důsledkem je masivní nedůvěra občanů v policii. Dále zmiňuje politické deklarace o snaze reformovat policii a popisuje některé záměry. Zpráva nijak nehodnotí, do jaké míry je v době jejího vyhotovení policejní ochrana dostupná soukromým osobám a efektivní (zda je dostupná všem osobám a poskytuje ochranu před jednáním všech osob, zda je ochrana bezpodmínečná a zda existují regionální rozdíly). Zpráva se vůbec nevěnuje otázce ochrany poskytované národnostním či náboženským menšinám ani tomu, zda je policie ochotná a schopná zakročit i v případě komunitních sporů (tedy sporů osob v rámci téže menšinové komunity).

38. Soud tedy shrnuje, že ani v dalším řízení žalovaný neshromáždil takové podklady, na jejichž základě by bylo možné učinit přesvědčivý závěr, že osoby v obdobném postavení, jaké ve společnosti náleží žalobcům, se mohou v Arménii domoci účinné ochrany v obdobném typu sporů se soukromými osobami, jemuž byli vystaveni i žalobci. Předpoklad žalovaného, že není pravděpodobné, že by se policie nezabývala vyhrožováním a fyzickým napadením ze strany recidivisty, jenž byl již odsouzen i za násilnou trestnou činnost, není jakkoliv podložen, neboť se dostatečným způsobem nevypořádává s námitkou absence účinné ochrany poskytované Jezídům (*nota bene* v případě sporu uvnitř této minoritní komunity, navíc v rámci rodiny). Závěr, na němž spočívá napadené rozhodnutí, není opřen o dostatečně spolehlivé či podrobné zprávy o zemi původu. V dalším řízení se tedy bude žalovaný důkladně zabývat otázkou, zda jsou Jezídové v zemi původu žalobců diskriminováni státními úřady (zejména policií), zda mají Jezídové možnost se reálně domoci ochrany či zda v trestních věcech, které vyvěrají ze sporů v rámci této komunity či v nichž figuruje Jezíd na straně poškozeného, postupují policejní orgány stejně aktivně jako ve věcech ostatních obyvatel a zda lze poskytovanou ochranu hodnotit jako dostupnou a efektivní (nikoliv pouze formální). K tomu si vyžádá zprávy o zemi původu, které budou splňovat kritéria dovozená výše citovanou judikaturou NSS. Na základě takto zjištěného skutkového stavu pak žalovaný posoudí, zda bylo možné po žalobcích spravedlivě požadovat, aby v zemi původu vyčkávali dalšího postupu policejních orgánů, či aby uplatňovali další vnitrostátní prostředky ochrany. Pokud snad žalovaný není objektivně schopen zajistit zprávy o zemi původu, které by splňovaly výše uvedená kritéria a poskytovaly odpovědi na otázky, jimiž je zapotřebí se v dané věci zabývat, tedy nachází se v důkazní nouzi, nezbyvá mu než postupovat ve prospěch žalobců (srov. např. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2020, č. j. 5 Azs 466/2019 - 41).
39. Soud uzavírá, že druhý důvod neudělení azylu nemůže obstát, neboť nemá oporu v obsahu správního spisu. V návaznosti na to je třeba uzavřít, že neobstojí ani závěr žalovaného týkající se prvního důvodu neudělení azylu, neboť v řízení nebylo prokázáno, že žalobcům nebude odepřena ochrana ze strany státu z důvodu jejich náboženství či národnosti. Nelze proto učinit přesvědčivý závěr, že absentuje kauzální nexus mezi nedostupností účinné ochrany před pronásledováním ze strany soukromých osob a azylově relevantním důvodem (národnost, náboženství).
40. K třetímu důvodu neudělení azylu (možnosti vnitřní ochrany) žalovaný uvedl jen tolik, že podle zprávy o zemi původu se mohou žalobci v zemi původu volně pohybovat. Žalobci v žalobě namítají, že nemohou využít vnitřní ochrany. Závěr žalovaného je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, neboť se vůbec nevypořádává s požadavky, které musí být splněny, aby bylo možné učinit závěr o možnosti vnitřní ochrany. Podle rozsudku NSS ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 - 93, je nezbytné při posuzování možnosti vnitřní ochrany zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Je třeba se zabývat zejména její dostupností, celkovými poměry panujícími v zemi původu, osobními poměry žadatele (např. pohlaví, etnická příslušnost, rodinné vazby, zdravotní stav, věk a ekonomická situace), účinností vnitřní ochrany a postavením žadatele po jeho přesunu z hlediska respektování a zajištění základních lidských práv v místě vnitřní ochrany. Rovněž je třeba zvážit bezpečnost žadatele, a to jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení (viz též rozsudek NSS ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74). Žalovaný tato hlediska vůbec nehodnotil a vyšel z prosté skutečnosti, že se žalobci mohou po zemi původu volně pohybovat. Nevypořádal se ani s tvrzením žalobců, kteří poukázali na to, že je tchán vypátral i

v Jerevanu, kde pobývali před odchodem ze země u příbuzných, a že Jezídi o sobě vzájemně vědí, kdo kde pobývá (tedy tchán je bude moct kdekoliv vypátrat). Pokud by se snad v dalším řízení žalovaný domníval, že se mohou žalobci zcela „odstříhnout“ od jezídské komunity, a zabránit tak tomu, aby je tchán vypátral, musí se zabývat rovněž tím, zda to lze po nich legitimně požadovat, neboť právě prostřednictvím života v komunitě se posiluje jejich národnostní a náboženská identita. Ani třetí důvod neudělení azylu tak neobstojí.

41. Poté, co soud dospěl k závěru, že rozhodnutí o neudělení azylu nemůže obstát, mohl by bez dalšího zrušit celé rozhodnutí žalovaného. Soud se přesto dále zabýval tím, zda obstojí rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany, neboť to může mít význam pro další vedení řízení.
42. Žalovaný opřel rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany rovněž o tři důvody. První důvod spočívá v tom, že jednání, jemuž byl žalobce vystaven v zemi původu, nedosáhlo svou intenzitou mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání (nejedná se tedy o vážnou újmu). Druhý důvod neudělení doplňkové ochrany spočívá v tom, že žalobci mají v zemi původu k dispozici vnitrostátní prostředky ochrany před jednáním soukromých osob, které jsou původci tohoto jednání. Třetí důvod tkví v tom, že žalobci mohou podle žalovaného využít možnosti vnitřního přesídlení. První rozhodnutí žalovaného o žádosti žalobců přitom bylo založeno výlučně na výše uvedeném druhém důvodu neudělení doplňkové ochrany, jiné důvody neudělení doplňkové ochrany nejsou z odůvodnění prvního rozhodnutí patrné. I ve vztahu k této části rozhodnutí žalovaného tedy došlo k rozšíření jeho důvodů.
43. Pokud jde o druhý a třetí důvod neudělení doplňkové ochrany, lze plně odkázat na výše uvedené posouzení druhého a třetího důvodu neudělení azylu. Závěry výše učiněné totiž dopadají nejen na tu část rozhodnutí, která se týká azylu, ale též na část týkající se doplňkové ochrany.
44. Pokud jde o první důvod neudělení doplňkové ochrany, žalovaný jej odůvodňuje tím, že jednání soukromých osob (konkrétně tchána) nepřekročilo rámec verbálního útoku. Fyzický útok, jehož obětí byl žalobcův otec, byl nahlášen policii. Z toho žalovaný učinil závěr, že žalobcům v případě návratu do země původu nehrozí mučení nebo nelidské či ponižující zacházení.
45. Ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, které upravuje jednu z podob vážné újmy, užívá terminologii Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), konkrétně přebírá její čl. 3. Podle Evropského soudu pro lidská práva, jenž je povolán k interpretaci a aplikaci Úmluvy, se nelidským zacházením rozumí buď přímo ublížení na zdraví, nebo intenzivní fyzické či psychické utrpení (viz rozsudek velkého senátu ze dne 1. 6. 2010 ve věci Gäfgen proti Spolkové republice Německo, stížnost č. 22978/05, bod 89). Ponižujícím zacházením ve smyslu čl. 3 Úmluvy je zacházení, které vyvolává u oběti pocity strachu, úzkosti a méněcennosti, které jsou schopny ji ponížit a pokořit a případně překonat její fyzický nebo duševní odpor. Ponižujícím zacházením je i jednání, které přimělo oběť chovat se proti své vůli nebo svědomí. Není přitom určující, zda jednání bylo úmyslné a směřovalo k pokoření jedince (rozhodnutí velkého senátu ESLP ze dne 11. 6. 2006 ve věci Jalloh proti Spolkové republice Německo, stížnost č. 54810/00, bod 68). V této souvislosti lze doplnit, že z čl. 3 Úmluvy vyplývá závazek smluvních států přijmout legislativní rámec pro předcházení a potrestání nelidského či

ponižujícího zacházení, jehož se dopustily soukromé osoby, a dále závazek aplikovat tyto právní normy v případě bezprostředního nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení ze strany konkrétní soukromé osoby, nebo v případě, že k takovému jednání již došlo, a to za účelem poskytnutí ochrany oběti a potrestání pachatele (rozhodnutí ESLP ze dne 28. 5. 2013 ve věci Eremia proti Moldavské republice, stížnost č. 3564/11). Jde tedy o závazek, jenž obsahuje totožné elementy jako § 2 odst. 5 zákona o azylu.

46. Žalobce při pohovoru uvedl, že jemu a jeho manželce vyhrožoval tchán tím, že je zabije. Dále popsal, že se je tchán snažil vypátrat v zemi původu a že vážně zranil jeho otce. Intenzitu jednání, jehož se žalobci obávají, nelze redukovat jen na to, co se doposud odehrálo v zemi původu, tedy že žalobce osobně byl pouze terčem slovních výhrůžek. S ohledem na žalobcovu výpověď je zřejmé, že vážnou újmu, které se obává a před níž s manželkou uprchl, spatřuje minimálně v ublížení na zdraví, či dokonce smrti, kterou mu tchán slovně vyhrožoval. Že je tchán schopen fyzického násilí s následkem ublížení na zdraví dokládá nejen to, že byl v minulosti odsouzen za násilnou trestnou činnost, ale i to, že úderem lopaty zlomil ruku žalobcovu otci. Podle žalobcovy výpovědi jedná jeho tchán často v afektu, pod vlivem alkoholu a sehnal si kumpány za účelem fyzického „vyřízení účtů“. Ublížení na zdraví je třeba podle judikatury ESLP považovat za nelidské zacházení (viz též rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62). Závěr žalovaného, že jednání, jehož se žalobci obávají, nedosahuje intenzity vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, je nezákonný.
47. Soud naopak neshledal důvodným žalobní bod, jímž žalobci napadají údajný závěr žalovaného, že v zemi původu nehrozí opakování incidentu, kvůli němuž žalobce spolu s manželkou ze země původu odjeli. Žalobci v této souvislosti poukazují na čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice, nesouhlasí s hodnocením žalovaného, že incident byl pouze ojedinělý a nahodilý, a poukazují na judikaturu týkající se požadované míry pravděpodobnosti, že bude žadatel vystaven pronásledování či vážné újmě (rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82). Z odůvodnění napadeného rozhodnutí podle soudu neplyne, že by žalovaný neudělil žalobcům azyl či doplňkovou ochranu z důvodu, že pravděpodobnost opakování jednání, které je pronásledováním či vážnou újmu, nedosahuje potřebné míry (tedy je nízká). Žalovaný vycházel z toho, že státní orgány země původu jsou schopny poskytnout žalobcům ochranu před tímto jednáním, považoval za nepravděpodobné, že by nestíhaly recidivistu, který byl již v minulosti odsouzen. Tato skupina výtek žalobců se tedy míjí s rozhodovacími důvody žalovaného.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

48. Vzhledem k výše uvedenému soud zrušil napadené rozhodnutí pro vady řízení dle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a pro nezákonnost dle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
49. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle nějž má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řízení byli plně úspěšní žalobci. Těmto však žádné náklady v řízení nevznikly. Žalobci byli osvobozeni od soudních poplatků podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a nebyli ani zastoupeni, tudíž jim nevznikly

náklady v souvislosti s právním zastoupením. Žalovaný neměl ve věci úspěch, nemá proto na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 30. června 2022

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce